Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 789980
Zaaknummer: 897342

Houten, 6 januari 2026

gemeente Houten

Onderwerp:
Kadernota 2027 en toekomstscenario's Veiligheidsregio Utrecht

Beslispunten:
1. Een zienswijze in te dienen op de Kadernota 2027 en geactualiseerde begroting 2026 Veiligheidsregio Utrecht (VRU), zoals verwoord in bijgevoegde brief.
2. De financiële consequenties als volgt te verwerken:
   a. De bijdrage aan de Veiligheidsregio Utrecht te verhogen met € 53.000 en dit ten laste te brengen van de lopende begroting 2026.
   b. Het structurele financiële effect van € 344.000 in 2027, € 368.000 in 2028 en 2029 en € 389.000 in 2030 ten laste te brengen van de meerjarenbegroting 2027-2030.
3. Kennis te nemen van het nieuwe dekkingsplan Veiligheidsregio Utrecht.

Samenvatting
De kadernota VRU 2027 met daarin de financiële kaders voor de begroting van 2027 en de geactualiseerde begroting voor 2026 worden voor een zienswijze voorgelegd aan de raad. Op 1 december 2025 heeft het Algemeen Bestuur VRU een besluit genomen over de toekomstscenario's. Er is unaniem besloten om in te zetten op het op orde scenario. Deze uitwerking is verwerkt in deze Kadernota VRU 2027.

De raad van de gemeente Houten heeft bij de Kadernota 2025 en 2026 de zienswijze ingebracht dat toekomstige ontwikkelingen mogelijk niet in de gemeentelijke begroting passen en de VRU ook zelf een grote inspanningsverplichting heeft om middelen in de eigen begroting te vinden. De VRU heeft dit meegenomen in de uitwerking van de toekomstscenario's en hier is een afweging gemaakt van de noodzaak en kosteneffectiviteit van de gevraagde middelen. Ook is gekeken naar eventuele mogelijkheden om toch nog te besparen.
Door de keuze voor het ‘op orde scenario’ zijn ambities en wensen losgelaten. De VRU richt zich op noodzakelijke vereisten om de taakuitvoering verantwoord te kunnen voortzetten. De maatregelen die gevraagd worden zijn onvermijdbaar, onoplosbaar en onuitstelbaar en zorgen er gefaseerd voor dat de VRU vanaf 2030 op orde is.

Voor de aangepaste begroting VRU 2026 betekent dit een incidentele verhoging van € 2,9 miljoen. De VRU stelt voor het verwachte positieve rekeningresultaat van € 1,2 miljoen, zoals opgenomen in de tweede bestuurlijke rapportage 2025, hiervoor in te zetten via een onttrekking aan de algemene reserve. De gemeentelijke bijdrage voor 2026 wordt voor het resterend benodigde bedrag incidenteel verhoogd met € 1,7 miljoen. Voor gemeente Houten leidt dit tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 met € 53.000 ten opzichte van de vastgestelde gemeentelijke begroting 2026.

Voor de Kadernota 2027 betekent dit een structureel financieel effect van € 344.000 in 2027, € 368.000 in 2028 en 2029 en € 389.000 in 2030.

Aanleiding
Aan de hand van de kadernota VRU 2027 informeert de VRU de gemeenten over de financiële en beleidsmatige kaders voor de begroting van 2027. Hierbij ligt de nadruk op ontwikkelingen die effect hebben op de hoogte van de gemeentelijke bijdragen. De kadernota bevat de reguliere bijstelling van het financiële kader op basis van de gangbare indexeringssystematiek en ontwikkelingen.

Beoogd effect

Invloed uit te oefenen op de richting van de begroting 2027 van de gemeenschappelijke regeling VRU, door de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Argumenten per beslispunt

1.1 Het kenbaar maken van een zienswijze over de Kadernota VRU 2027 is een bevoegdheid van de raad.

De VRU biedt, conform de gemeenschappelijke regeling, de gemeente de mogelijkheid om bij de Kadernota VRU 2027 een zienswijze kenbaar te maken. Die bevoegdheid ligt bij de raad. De zienswijzen van alle gemeenten worden besproken in de vergadering van het algemeen bestuur bij de behandeling van de ontwerpbegroting 2027 van de VRU.

1.2 De ontwikkelingen binnen de VRU zorgen de komende jaren voor een aanzienlijke structurele verhoging in de bijdrage van de gemeente Houten aan de VRU.

De regio heeft de afgelopen jaren een aanzienlijke groei in het aantal inwoners doorgemaakt en blijft groeien. Ondanks deze ontwikkelingen is de gemeentelijke bijdrage aan de VRU de afgelopen 14 jaar, met uitzondering van de loon- en prijsindexering, vrijwel niet structureel verhoogd. Nieuwe ontwikkelingen of financiële knelpunten zijn binnen de eigen begroting opgelost. Daarnaast is er sinds de oprichting van de VRU structureel bezuinigd. Dankzij schaalvoordelen, interne ombuigingen en samenwerkingen is het gelukt om meer te doen met minder middelen. De commissie verbonden partijen als ook de raad van Houten hebben hierover meerdere malen waardering uitgesproken over de wijze waarop de Veiligheidsregio Utrecht de afgelopen jaren rekening heeft gehouden met de financiële situatie van gemeenten. Maar de VRU geeft aan dat de rek er nu uit is. Na 14 jaar bezuinigen en het opvangen van nieuwe ontwikkelingen is er geen financiële ruimte meer in de begroting. De VRU is daarbij de veiligheidsregio met de meeste inwoners en vrijwilligers en de brandweerzorg is robuust, maar ook efficiënt georganiseerd. Uit een benchmark van Berenschot blijkt dat ten aanzien van de repressieve brandweerzorg de VRU de op één na laagste personeelskosten per inwoner heeft.

In 2023 is de bestuursagenda vastgesteld voor de beleidsperiode 2024-2027. Hierin zijn de ambities weergegeven. Maar gezien de beperkte financiële ruimte, bij zowel gemeenten als de VRU, is het nodig om deze ambities bij te stellen. Op het verzoek van het algemeen bestuur zijn op basis van de bestuursagenda toekomstscenario's uitgewerkt. Bij het in kaart brengen van de verschillende toekomstscenario's is onder andere in beeld gebracht wat er nodig is om de huidige taakuitvoering in stand te laten. Het afgelopen jaar heeft de VRU de raden hierin meegenomen.

De volgende toekomstscenario's zijn uitgewerkt:
- Scenario -3% bezuinigingslijn
- Scenario 0% bezuinigingslijn
- Scenario 'op orde': Investeringen om huidige taken te blijven uitvoeren.
- Scenario 'op koers': Extra investeringen om de bestuursagenda 2024-2027 uit te voeren.

Het algemeen bestuur heeft op 1 december 2025 een besluit genomen over de toekomstscenario's. Ten aanzien van de bezuinigingslijnen heeft het bestuur geconcludeerd dat deze direct invloed hebben op de wettelijke taakuitvoering van de veiligheidsregio. Zelfs om de nullijn te bereiken zouden onder meer 17-27 van de 70 (vrijwilligers)kazernes gesloten moeten worden. Dit heeft consequenties voor de uitvoering van de wettelijke taak en voor de opkomsttijden. Daarom heeft het algemeen bestuur unaniem besloten om in te zetten op het op orde scenario. Bij dit scenario gaat het om de benodigde middelen om de huidige taken te kunnen blijven uitvoeren. Dit scenario is uitgewerkt in het document dat ter zienswijze aangeboden wordt. Hierbij is een zorgvuldige afweging gemaakt en is gekeken naar de noodzaak en kosteneffectiviteit van de gevraagde middelen. De benodigde middelen die bij dit scenario gevraagd worden zijn dan ook onvermijdbaar, onoplosbaar en onuitstelbaar.

Hieronder staan de hoofdthema's uit het scenario 'op orde'. Deze worden In bijlage 3 toekomstscenario's uitgebreid toegelicht.

- Keuzes door autonome ontwikkelingen

Hierbij gaat het om keuzes door ontwikkelingen die direct invloed hebben op onze taakuitvoering en die maatregelen van ons vragen of vereisen. Dit zijn onvermijdbare kosten, als gevolg van bijvoorbeeld inwonergroei en wet- en regelgeving. In de financiële paragraaf worden onderstaande bedragen in de tijd gezet omdat niet alle bedragen vanaf 2026 nodig zijn.

- Keuzes op basis van goed werkgeverschap

Hierbij gaat het om keuzes die noodzakelijk zijn vanuit goed werkgeverschap. Enerzijds gaat het hierbij om de zorg voor en veiligheid van onze medewerkers en anderzijds is het van belang dat wij onze medewerkers aan ons blijven binden.

- Kosteneffectieve keuzes

Bij de keuzes die hier voorliggen is gekeken naar de kosten die gemaakt worden en of het resultaat in verhouding staat tot die kosten. Er is nagedacht over mogelijke besparingen en maatregelen die wellicht geld opbrengen.

- Keuzes op basis van voortschrijdend inzicht

Zoals beschreven zijn de afgelopen jaren een aantal financiële knelpunten binnen de eigen begroting opgevangen. Dit is onder andere gedaan om een stijging van de gemeentelijke bijdrage te voorkomen. Voortschrijdend inzicht laat zien dat, hoewel het op dat moment een goede keuze leek, het niet altijd een toekomstbestendige oplossing was. Dit levert nu knelpunten op. Voor structurele taken is structurele dekking nodig.

- Keuzes door het bijstellen van ambities

In 2023 is onze bestuursagenda vastgesteld door het bestuur. Hierin zijn ook een aantal ambities opgenomen voor de beleidsperiode 2024-2027. Op basis van de uitgangspunten dat de huidige maatregelen noodzakelijk of kosteneffectief moeten zijn, heeft het bestuur aangegeven dat op de onderwerpen uit deze paragraaf de ambities kunnen worden bijgesteld.

- Maatwerk voor individuele gemeenten

De basistaken die de VRU verricht voor gemeenten zijn collectief. Daarnaast bestaat er voor gemeenten de mogelijkheid om maatwerkafspraken te maken met de VRU. Deze maatwerkafspraken kunnen betrekking hebben op materieel, personeel of onderhoud en beheer van huisvesting. Deze eventuele maatwerkafspraken tussen een gemeente en de VRU worden vastgelegd in een taakuitvoeringsovereenkomst (TUO).

- Onderbouwde afweging van risico's

Hierbij gaat het om risicoafwegingen die vanwege financiële of praktische redenen gemaakt dienen te worden.

- Separate besluitvorming

Ten aanzien van een aantal onderwerpen heeft al besluitvorming plaatsgevonden door het bestuur. Daarnaast zijn er een aantal onderwerpen die nog verder uitgewerkt moeten worden of waarvan het bestuur heeft bepaald dat hier wel maatregelen voor nodig zijn, maar dat dit kan wachten tot een later moment. Omdat deze besluiten en voorstellen wel financiële impact hebben, zijn ze voor de volledigheid ook toegelicht.

2.1 Bij de behandeling van de ontwerpbegroting van de VRU voor 2026 is besloten om het resultaat van 2024 niet te reserveren als overbruggingsmaatregel voor de jaren 2026 en 2027 maar het resultaat terug te storen aan de gemeenten.

Bij de behandeling van de ontwerpbegroting van de VRU voor 2026 heeft het dagelijks bestuur voorgesteld om een bedrag van € 4,8 miljoen uit het resultaat van 2024 te reserveren als overbruggingsmaatregel voor de jaren 2026 en 2027. Dit in afwachting van

de verdere uitwerking en besluitvorming over de onderwerpen uit de toekomstscenario's. De gemeente Houten stond achter deze denklijn. Het algemeen bestuur heeft echter besloten om hiervoor geen reserve in te stellen en deze middelen ook niet toe te voegen aan de algemene reserve. Om de noodzakelijke operationele en financiële knelpunten die gerelateerd zijn aan de toekomstscenario's voor 2026 op te lossen wordt nu een incidenteel bedrag van € 2,9 miljoen gevraagd ter overbrugging. In de kadernota wordt voorgesteld om het verwachte positieve rekeningresultaat van € 1,2 miljoen, zoals opgenomen in de tweede bestuurlijke rapportage 2025, hiervoor in te zetten via een onttrekking aan de algemene reserve. De gemeentelijke bijdrage voor 2026 wordt voor het resterend benodigde bedrag incidenteel verhoogd met € 1,7 miljoen. Voor gemeente Houten leidt dit tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 met € 53.000 ten opzichte van de vastgestelde gemeentelijke begroting 2026.
Besluitvorming over de toekomstscenario's wordt integraal verwerkt in de ontwerpbegroting VRU 2027 en de geactualiseerde begroting VRU 2026. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage, zoals opgenomen in de kadernota VRU 2027, in de ontwerpbegroting VRU 2027 wordt aangevuld met het financiële effect van deze besluitvorming. Voor gemeente Houten leidt dit tot een structurele verhoging van € 344.000 in 2027, € 368.000 2028 en 2029 en € 389.000 in 2030.
In bijlage 3 van de kadernota zijn de financiële effecten per gemeente inzichtelijk gemaakt.
De ontwerpbegroting VRU 2027 wordt, na vaststelling door het algemeen bestuur in maart 2026, voor zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden.

3.1 Het dekkingsplan kent een beleidsarme insteek.
Dit plan markeert de overgang naar gebiedsgerichte opkomsttijden (GGO), conform de landelijke uniforme systematiek, en sluit aan bij de voorgenomen wetswijziging van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.
Er worden geen inhoudelijke beleidswijzigingen doorgevoerd ten opzichte van het in 2020 vastgestelde Materieel- en Personeelsbeheer- en Spreidingsplan (MPBSP). De bestaande kazerneconfiguratie en spreiding van voertuigen, slagkracht en specialismen blijven ongewijzigd.

Kanttekeningen

1.2 Er zijn nog meer ontwikkelingen die mogelijk in de komende jaren invloed hebben op een verhoging van de bijdrage van de gemeente Houten aan de VRU.
Naast de extra bijdrage voor het toekomstscenario 'op orde' wordt nog een aantal ontwikkelingen genoemd met een mogelijk effect op de verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de VRU, waarover nu nog geen besluit is genomen.

a. Volumecomponent in financieringssystematiek

Onze regio heeft de afgelopen jaren een aanzienlijke inwonergroei doorgemaakt en blijft zich verder ontwikkelen. Tegelijkertijd nemen de risico's waarmee we te maken hebben in aantal en in complexiteit toe. Ondanks deze ontwikkelingen is de gemeentelijke bijdrage aan de VRU de afgelopen jaren niet structureel verhoogd. Het dagelijks bestuur heeft gevraagd om mogelijkheden te onderzoeken van een andere financieringssystematiek, gekoppeld aan de groei van het aantal inwoners van de regio. Het doel is om structureel op een voorspelbare manier te voorzien in toekomstige capaciteitsvragen om zo te kunnen blijven voldoen aan wettelijke opgaven. De resultaten van dit onderzoek worden separaat aan het bestuur aangeboden inclusief een voorstel voor het opnemen van een volumecomponent in de financieringssystematiek van de VRU. De implementatie van de besluitvorming is gepland in de Kadernota VRU 2028.

b. Visie op huisvesting

In het algemeen bestuur is in september 2025 een oriënterend gesprek gevoerd over de visie op huisvesting. Daarbij stond de uitwerking van drie scenario's centraal, oplopend in de mate van collectieve sturing, uitvoering en eigendom. De komende periode worden de gemeenten op verschillende manieren betrokken bij het verder uitwerken van de rapportage ter voorbereiding op besluitvorming. Definitieve besluitvorming is voorzien in maart 2026.

c. Compensatiemechanisme

De financieringssystematiek van de VRU is sinds 2015 gebaseerd op de verdeling van het subcluster ‘Crisisbeheersing en brandweer’ binnen het Gemeentefonds. Hierdoor draagt elke gemeente evenredig bij aan het budget voor het gezamenlijk basistakenpakket (GBTP). Bij de vaststelling van dit nieuwe financieringsmodel is afgesproken dat gemeenten geen nadeel mogen ondervinden door de overgang naar dit model. Gemeenten die voordeel behaalden bij de invoering van deze systematiek dragen daarom een deel van hun voordeel af om gemeenten die nadeel ondervinden te compenseren. In 2026 ontvangen vier gemeenten nog jaarlijks een compensatie via dit mechanisme: Houten (€ 341.000), IJsselstein (€ 129.000), Nieuwegein (€ 110.000) en Veenendaal (€ 799.000). Het totale nadeel van € 1,4 miljoen wordt gecompenseerd door alle voordeelgemeenten. Op dit moment kent het compensatiemechanisme een open einde, wat betekent dat er geen einddatum voor deze regeling is vastgesteld.

Cebeon heeft op verzoek van de bestuurlijke adviescommissie ‘Bedrijfsvoering en financiën’ advies uitgebracht over de afbouw van het compensatiemechanisme. Uit dat advies komt naar voren dat het compensatiemechanisme als open einde-regeling onvoldoende rekening houdt met de kostenontwikkelingen per gemeente. Dit komt voor het subcluster ‘Crisisbeheersing en brandweer’ binnen het gemeentefonds tot uitdrukking in kostenbepalende structuurkenmerken per gemeente, zoals het aantal woonruimten, de bebouwingsdichtheid en bedrijvigheid. De (ijkpunt)score van gemeenten op deze kenmerken wordt jaarlijks geactualiseerd en op basis hiervan ontvangen gemeenten middelen uit het gemeentefonds. Dit heeft tot gevolg dat de verdeling op basis van de ijkpuntscores met en zonder compensatie nog steeds aanzienlijke verschillen in de gemeentelijke bijdrage tot gevolg heeft. Het advies van Cebeon is dan ook om het compensatiemechanisme af te bouwen. Om grote wijzigingen in de bijdragen per individuele (nadeel-)gemeente te voorkomen, adviseert Cebeon om een ruime overgangsperiode aan te houden.
Een voorstel over de afbouw van het compensatiemechanisme wordt separaat aan het bestuur voorgelegd. Ter voorbereiding worden gemeenten gedurende 2026 actief betrokken bij dit proces. De implementatie van de besluitvorming is gepland in de Kadernota VRU 2028.

Participatie

N.v.t.

Financiën en formatie

Besluitvorming over de toekomstscenario’s wordt integraal verwerkt in de ontwerpbegroting VRU 2027 en de geactualiseerde begroting VRU 2026. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage zoals opgenomen in de kadernota VRU 2027 in de ontwerpbegroting VRU 2027 wordt aangevuld met het financiële effect van deze besluitvorming. In de kadernota zijn in bijlage 3 de financiële effecten per gemeente inzichtelijk gemaakt. De ontwerpbegroting VRU 2027 wordt, na vaststelling door het algemeen bestuur in maart 2026, voor zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden. In de tabel hieronder is het ‘scenario op orde’ financieel verwerkt.

x € 1.000

Effect Kadernota 2027 VRU	2026	2027
Loonaanpassing	-638	4.243
Prijsaanpassing	749	1.772
Kadernota 2027 & geactualiseerde begroting 2026: par 2.5 tabel 10	111	6.015

x € 1.000

Uitsplitsing voor Houten *percentage aandeel Houten op basis van ijkpuntscores*	***3,15%***	***2026***	***2027***
Start begroting		3.090	3.142
Mutaties			
Bijstelling ijkpuntscores gemeentefonds		-3	-
Loon-/prijs aanpassing		4	186
Ontwikkelingen incl. overbrugging knelpunten		54	-54
Ontwikkeling toekomstscenario's			141
Ontwikkelingen bestuurlijke opdrachten		-3	-1
Separate besluitvorming AB maart 2026			20
Kadernota 2027 & geactualiseerde begroting 2026: par 5 tabel 16		52	292
Geactualiseerde begroting		3.142	3.434

x € 1.000

Effect meerjarenbegroting Houten	**2026**			**2027**		
	GBTP	IGPP	totaal	GBTP	IGPP	totaal
Kadernota 2027 VRU *(par 5 tabel 16 en bijlage 2)*	3.142	53	3.195	3.434	52	3.486
Houten begroting 2026-2030	3.090	52	3.142	3.090	52	3.142
Effect	52	1	53	344	-	344

Effect meerjarenbegroting Houten	**2028**			**2029**		
	GBTP	IGPP	totaal	GBTP	IGPP	totaal
Kadernota 2027 VRU *(par 5 tabel 16 en bijlage 2)*	3.458	52	3.510	3.458	52	3.510
Houten begroting 2026-2030	3.090	52	3.142	3.090	52	3.142
Effect	368	-	368	368	-	368

Effect meerjarenbegroting Houten	**2030**		
	GBTP	IGPP	totaal
Kadernota 2027 VRU *(par 5 tabel 16 en bijlage 2)*	3.479	52	3.531
Houten begroting 2026-2030	3.090	52	3.142
Effect	389	-	389

De financiële effecten van dit voorstel zijn verwerkt in begrotingswijziging nummer 130882.

Communicatie

N.v.t.

Voortgang

De gemeenteraad wordt in de gelegenheid gesteld om een zienswijze op de uitwerking van het toekomstscenario op orde en op de kadernota VRU 2027 kenbaar te maken aan het bestuur van de VRU, uiterlijk 3 maart 2026. De ingediende zienswijzen worden besproken tijdens de vergadering van het algemeen bestuur op 30 maart 2026. In deze vergadering worden ook de ontwerpbegroting 2027 en de geactualiseerde begroting 2026 behandeld. Na deze bespreking wordt de ontwerpbegroting 2027 ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden. Het algemeen bestuur stelt de definitieve begroting 2027 vervolgens vast op 6 juli 2026.

Evaluatie

N.v.t.

Houten, 6 januari 2026
Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten,
de secretaris, de burgemeester,

R. van Netten H.C. Heerschop

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief toekomstscenario's en kadernota VRU 2027
2. Aanbiedingsbrief dekkingsplan VRU
3. Toekomstscenario's VRU
4. Toelichting op toekomstscenario's
5. Kadernota VRU 2027
6. Overzicht prognose gemeentelijke bijdrage meerjarenraming ontwerpbegroting VRU 2027
7. Dekkingsplan VRU
8. Zienswijze gemeente Houten op Kadernota VRU 2027

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: H.C. Heerschop
2e PoHo:

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 789980

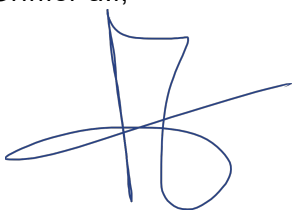
Onderwerp
Kadernota 2027 en toekomstscenario's Veiligheidsregio Utrecht

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 6 januari 2026 gelezen en besluit:

1. Een zienswijze in te dienen op de Kadernota 2027 en geactualiseerde begroting 2026 Veiligheidsregio Utrecht (VRU), zoals verwoord in bijgevoegde brief.
2. De financiële consequenties als volgt te verwerken:
   a. De bijdrage aan de Veiligheidsregio Utrecht te verhogen met € 53.000 en dit ten laste te brengen van de lopende begroting 2026.
   b. Het structurele financiële effect van € 344.000 2027, € 368.000 in 2028 en 2029 en € 389.000 in 2030 ten laste te brengen van de meerjarenbegroting 2027-2030.
3. Kennis te nemen van het nieuwe dekkingsplan Veiligheidsregio Utrecht.

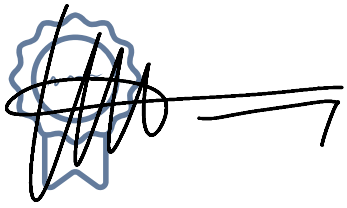
Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 3 maart 2026.

De raad van de gemeente Houten,
de Griffier a.i,

M.A.J.R. Hermans

de voorzitter,

H.C. Heerschop